

Vyhodnotenie
11. ročníka česko-slovenského projektu
pre základné školy a osemročné gymnáziá

Záložka do knihy spája školy:
Radosť z čítania ukrytá vo veršoch básní alebo v próze

Slovenská pedagogická knižnica v Bratislave v spolupráci s Knižnicou Jiřího Mahena v Brne vyhlásili pri príležitosti októbra ako **Medzinárodného mesiaca školských knižníc 2020** (International School Library Month 2020) pre základné školy a osemročné gymnáziá 11. ročník česko-slovenského projektu ***Záložka do knihy spája školy: Radosť z čítania ukrytá vo veršoch básní alebo v próze.***

Cieľ česko-slovenského projektu

Cieľom česko-slovenského projektu bolo nadviazanie kontaktov medzi českými a slovenskými základnými školami a osemročnými gymnáziami a podpora čítania prostredníctvom výmeny záložiek do kníh. Žiaci vyrobili záložku do knihy, na ktorej ľubovoľnou technikou stvárnilí tému česko-slovenského projektu ***Radosť z čítania ukrytá vo veršoch básní alebo v próze*** a vymenili si ju s partnerskou školou z Českej republiky, respektíve zo Slovenskej republiky. Výmenu záložiek využili školy taktiež k nadviazaniu spolupráce a k poznávaniu jazyka, literatúry, histórie, kultúry, regionálnych zvykov či života žiakov v Českej republike alebo v Slovenskej republike a zároveň aj ako prierezovú tému do Školského vzdelávacieho programu alebo ako súčasť školského projektu.

Priebeh česko-slovenského projektu

Slovenské a české základné školy a osemročné gymnáziá, ktoré sa chceli zúčastniť česko-slovenského projektu, vyplnili do 24. septembra 2020 elektronickú prihlášku, ktorá bola k dispozícii pre slovenské školy na webovom sídle Slovenskej pedagogickej knižnice a pre české školy na webovom sídle Knižnice Jiřího Mahena v Brne. Na základe spracovaných údajov z elektronických prihlášok zo Slovenskej republiky a z Českej republiky vytvorila Slovenská pedagogická knižnica **470 partnerských dvojíc** s prihliadnutím na typ školy a druh školy (napr. základná škola, špeciálna škola, málotriedka, osemročné gymnázium), stupeň zapojenia žiakov zo základnej školy (napr. len 1. stupeň, len 2. stupeň, spolu 1. a 2. stupeň), počet prihlásených žiakov a vopred dohodnuté partnerstvo medzi dvoma školami. Z uvedeného počtu bolo 246 partnerských dvojíc vytvorených medzi českými a slovenskými školami a 224 partnerských dvojíc medzi samotnými slovenskými školami, a to z dôvodu menšieho počtu prihlásených českých škôl.

V dňoch 26. a 28. septembra 2020 zaslala Slovenská pedagogická knižnica kontaktné údaje každej partnerskej dvojici spolu s podrobnými doplňujúcimi informáciami o realizácii česko-slovenského projektu. Zúčastnené partnerské dvojice informovala o tom, že vzájomná komunikácia, výmena záložiek i nadväzovanie priateľských kontaktov bude len v ich pôsobnosti. Termín ukončenia výmeny záložiek bol pôvodne stanovený na 31. október 2020.

Slovenská pedagogická knižnica posielala priebežne zúčastneným českým a slovenským školám dôležité informácie a pokyny ako postupovať pri realizácii česko-slovenského projektu pri prezenčnej forme vyučovania a takisto aj pri dištančnej forme vzdelávania. Termín výmeny záložiek a zaslania dobrovoľného vyhodnotenia bol vzhľadom na mimoriadnu situáciu s pandémiou koronavírusu a súvisiacimi rozhodnutiami vlády Slovenskej republiky a vlády Českej republiky stanovený na 15. december 2020.

Dôležitá informácia o predĺženom termíne výmeny záložiek do marca 2021

Slovenská pedagogická knižnica poslala 1. decembra 2020 všetkým českým a slovenským školám pokyn, aby si tie školy, ktorým sa nepodarí poslať svojim kamarátom záložky do 15. decembra 2020, dohodli nový termín výmeny záložiek. Záložky si môžu vymeniť v priebehu januára 2021 alebo po návrate do škôl z dištančného vzdelávania do marca 2021. Zároveň ich požiadala, aby česko-slovenský projekt brali ako priateľský projekt, ktorého cieľom je podpora kreatívneho čítania, nadväzovanie nových priateľstiev a čestné plnenie si záväzkov, ktoré z neho vyplývajú.

Odporúčané čitateľské aktivity

Na začiatku realizácie česko-slovenského projektu Slovenská pedagogická knižnica zúčastneným českým a slovenským školám odporúčala, aby výrobu záložiek doplnili rôznymi aktivitami zameranými na podporu čítania. Napríklad hodinami hlasného čítania, literárnymi kvízmi, recitačnými alebo čitateľskými súťažami, žiackymi besedami o prečítaných knihách, besedami s rodičmi alebo starými rodičmi žiakov o obľúbených knihách, besedami so spisovateľmi alebo s ilustrátormi, návštevami školskej knižnice alebo verejnej knižnice, rozhlasovými reláciami s cieľom priblížiť celej školskej komunite pridelenú partnerskú školu, vyučovacími hodinami zameranými na poznávanie jazyka, literatúry, histórie, kultúry či regionálnych zvykov v Slovenskej republike a v Českej republike.

Vyhodnotenie česko-slovenského projektu za Slovenskú republiku

Do česko-slovenského projektu sa prihlásilo **940 škôl s celkovým počtom 106 879 žiakov**, z toho bolo **246 českých škôl** s celkovým počtom 23 810 žiakov a **694 slovenských škôl** s celkovým počtom 83 069 žiakov.

Slovenská pedagogická knižnica poslala poďakovanie každej zúčastnenej českej i slovenskej škole za aktívnu účasť v česko-slovenskom projekte. Následne slovenské školy vyzvala na dobrovoľné vyhodnotenie česko-slovenského projektu a pripojenie fotografií z priebehu výroby záložiek alebo fotografií najkrajších záložiek.

Vyhodnotenie česko-slovenského projektu za Českú republiku zverejní na webovom sídle Knižnica Jiřího Mahena v Brne (www.kjm.cz).

Výber z dobrovoľného hodnotenia česko-slovenského projektu 374 českými a slovenskými školami spolu s fotografiami z priebehu výroby záložiek alebo s fotografiami so samotnými najkrajšími záložkami je dostupný na tejto webovej adrese:

http://www.spgk.sk/swift_data/source/2020/Hodnotenie_skolami_2020.pdf

Ocenenie škôl za účasť v česko-slovenskom projekte

Po zverejnení oficiálneho vyhodnotenia česko-slovenského projektu bude Slovenskou pedagogickou knižnicou zúčastneným českým školám a slovenským školám, ktoré si čestne splnia svoje záväzky voči svojej partnerskej škole, zaslaný **diplom za účasť v česko-slovenskom projekte**.

Výroba záložiek

Žiaci sa pri hľadaní motívov na priateľské záložky inšpirovali častými návštevami školskej knižnice, rozmanitými čitateľskými aktivitami či svojimi obľúbenými knihami, ktoré si prinášali z domu. V zobrazených motívoch na záložkách nechýbali u najmladších žiakov známe očarujúce literárne postavičky z rozprávkových príbehov a detskej poézie od známych slovenských a českých autorov (napr. Mária Ďuričková, Jozef Pavlovič, Krista Bendová, Jozef Čiger-Hronský, Mária Haštová, Elena Čepčeková, Ľubomír Feldek, Ondřej Sekora, Jozef Čapek, Miloš Macourek). Na záložkách od starších žiakov sa najčastejšie objavovala napríklad tvorba P. O. Hviezdoslava, Andreja Sládkoviča, Milana Rúfusa, Miroslava Válka, Antoineho de Saint-Exupéryho či Joanny K. Rowlingovej. Mladší gymnazisti sa snažili na záložkách zachytiť nielen motívy z rozprávok zo svojho detstva, z dobrodružných príbehov, z fantasy literatúry či z dievčenských románov, ale aj z ľudových balád, porekadiel a prísloví. Na zadnú stranu záložiek poväčšine napísali názov knihy a meno autora, prípadne svoje poštové alebo mailové adresy či kontakty na sociálne siete (napr. Facebook, Instagram, Tik Tok), aby mohli medzi sebou navzájom komunikovať aj po ukončení realizácie česko-slovenského projektu. Našli sa aj žiaci, ktorí na zadnú stranu písali želania pre svojich rovesníkov. Záložky mali rozmanité tvary a rôzne rozmery. Všetky boli vyrobené s pomocou rozličných techník a v súlade s vyhlásenou témou. Počas prezenčného vyučovania ich žiaci vyrábali buď priamo na vyučovacích hodinách (napr. slovenského jazyka a literatúry, výtvarnej výchovy, informatickej výchovy), alebo v školskom klube detí, v rámci krúžkovej činnosti a v školskej knižnici. Pri nariadenej dištančnej forme vyučovania ich zhotovovali doma. Záložky vyrábali podľa svojich schopností, zručností, možností a primerane k svojmu veku.

Čitateľské aktivity

Doplňujúcim programom výroby záložiek boli najčastejšie tieto tvorivé a inšpirujúce čitateľské aktivity: žiacke besedy o prečítaných knihách a o obľúbených literárnych hrdinoch, čitateľské maratóny, hodiny hlasného čítania, klasické čítanie alebo online čítanie dobrodružných príbehov a rozprávok staršími žiakmi mladším žiakom alebo dokonca aj deťom z materských škôl, dramatizácie rozprávok, tvorba leporel podľa námety z prečítaných príbehov, písanie vlastných príbehov podľa fantázie, literárne kvízy, recitačné súťaže, písanie čitateľských denníkov, literárne prezentácie či powerpointové prezentácie, ktoré zachytávali priebeh prípravy záložiek a prečítané knihy, ktoré žiakov inšpirovali pri ich tvorbe. Niektoré školy znova realizovali vyučovacie hodiny, ktoré boli zamerané na predstavenie českého jazyka a kníh od najznámejších českých spisovateľov alebo na preklad českých básní do

slovenčiny. Mnohí žiaci s pomocou školských koordinátorov pripravili aj rozhlasové relácie s cieľom predstaviť ceľ školskej komunite pridelenú partnerskú školu spolu s jej regiónom. Množstvo škôl obohatilo výrobu záložiek aj častými návštevami školskej knižnice, kde sa aktívne zúčastňovali rôznych akcií zameraných na podporu kreatívneho čítania (napr. Čítajme spolu, Starší čítajú mladším, Veľkí čítajú malým, Moja najobľúbenejšia kniha a môj najobľúbenejší knižný hrdina, Čítame našich autorov).

Výmena záložiek

Školy do balíka so záložkami často vkladali rôzne informačné brožúrky a propagačné materiály o svojej škole alebo o obci či o meste, obrazové publikácie z jednotlivých regiónov, rozprávkové knihy, odborné publikácie, edukačné pexesá, cédečká s ľudovými rozprávkami, školské časopisy a rozmanité darčekové predmety. Viacero škôl k záložkám priložilo sprievodné priateľské listy alebo aj samostatné listy od jednotlivých žiakov, poprípade fotografie z priebehu výroby záložiek. Mnoho škôl si z priateľských záložiek urobilo výstavy alebo nástenky na chodbách školy školy, v triedach a v školskej knižnici. Rovnako na webových sídlach svojich škôl uverejňovali fotografie z priebehu tvorby záložiek alebo najkrajších záložiek s pripojením krátkej správy o česko-slovenskom projekte. Dokonca školy informovali o priebehu realizácie česko-slovenského projektu širokú verejnosť prostredníctvom článkov, ktoré boli publikované v školských časopisoch alebo regionálnych novinách. Našli sa aj školy, ktoré medzi sebou komunikovali prostredníctvom Skypu. Iné sa zase dohodli na spoločnej návšteve v podobe školského výletu alebo vzájomného výmenného pobytu slovenských žiakov do Česka, alebo naopak, českých žiakov na Slovensko hneď, ako to umožní celková situácia týkajúca sa pandémie koronavírusu.

Výber z vyjadrenia niektorých pedagogických zamestnancov z Českej republiky a zo Slovenskej republiky

„Naše jazyky sú veľmi podobné, tak dúfame, že žiaci darované knihy budú s radosťou čítať. Máme radosť, že sme vyrábali záložky do knihy, žiaci ich robili s láskou, mysleli na radosť, ktorú ich záložky vykúzlia u obdarovaného kamaráta na Slovensku. Chceme Vám poďakovať za Váš projekt, ktorý nám urobil radosť a spojil nás so školou, ktorá sa našej škole veľmi podobá. Všetko, čo prinášal tento projekt, bol pre nás vzácny dar.“

Jana Čalkovská, Mateřská škola a základní škola pri Fakultní nemocnici, Brno, Česká republika

„Sme radi, že vznikol medzinárodný projekt, na ktorom môžu pracovať žiačky i žiaci nižšieho stupňa gymnázia. Vami organizovaný projekt žiakov každý rok osloví, môžu v ňom rozvinúť nielen svoje čitateľské a literárne vedomosti, ale takisto aj výtvarnú zručnosť a kreativitu.“

Jana Chochoľáčová, Gymnázium Jana Blahoslava, Ivančice, Česká republika

„Ďakujeme Slovenskej pedagogickej knižnici v Bratislave za organizáciu zmysluplného projektu na podporu čítania i v tejto nečakanej situácii, za inšpiráciu a nové skúsenosti.“

Anna Mrková, Základná škola s materskou školou, Makov, Slovenská republika

„Už samotné oznámenie žiakom, že sa zapojíme do projektu, následné čítanie vybraných kníh a tvorba záložiek bola pre nich nezabudnuteľným zážitkom. Ešte raz ďakujeme za veľmi dobrý nápad a možnosť zapojenia sa...“

Darina Pristachová, Spojená škola internátna, Považská Bystrica, Slovenská republika

„Ďakujeme Slovenskej pedagogickej knižnici, ďakujeme i Vám pani Mgr. Rozália Cenigová za tento projekt, za možnosť zapojiť sa do tohto projektu. Do projektu, ktorý umožňuje deťom

aspoň na chvíľu odtrhnúť sa od tabletov, počítačov, televízorov. Do projektu, v ktorom každé dieťa má možnosť zažiť pocit úspechu, do projektu, v ktorom rozvíjajú svoje vedomosti, zručnosti, svoju fantáziu a tvorivosť. Do projektu, ktorý v týchto ťažkých dňoch ovplyvnených pandémiou dal možnosť deťom aspoň na chvíľu zabudnúť na hektickosť týchto dní, na problémy dospelých. Opäť boli na chvíľu veselé, šťastné, bezstarostné.“

Erika Cipovová, Základná škola, Lehota pod Vtáčnikom, Slovenská republika

„Ďakujeme za možnosť zapojiť sa do takéhoto zaujímavého projektu. Výroba záložiek sa pomaly stáva našou obľúbenou tradíciou. Tešíme sa na šikovných pomocníkov do našich čítaniek a zároveň máme veľkú radosť z toho, že môžeme aj my niekoho obdarovať. Naša jeseň patrí čítaniu a záložkám.“

Denisa Matiová, Základná škola, Kojatice

„Tento projekt sa žiakom našej školy veľmi páči. Mnohí žiaci radi trávia čas v školskej knižnici pri dobrej knihe, pretože radi čítajú. Pri výrobe záložiek využívajú svoje vedomosti z prečítaných kníh, rozvíjajú svoju predstavivosť, fantáziu, sú veľmi kreatívni. Výroba záložiek nevyvoláva rivalitu, ale stmeluje triedne priateľstvá, prináša radosť z možnosti obdarovania a zároveň sa žiaci tešia z darčeka.“

Lucia Holováčová, Základná škola s materskou školou Dolná Strehová

Prínos česko-slovenského projektu

Výmena záložiek opäť pomohla českým a slovenským pedagógom, vychovávateľom v školských kluboch detí a školským knihovníkom hrou a zábavnou formou získať žiakov pre čítanie. Takisto podporila ich dobrý vzťah ku knihám a k školskej knižnici a motivovala ich, aby rozvíjali svoje čitateľské záujmy a osobné talenty. Rovnako im pomohla vytvárať živé priateľské spoločenstvá, v ktorých s radosťou a nadšením pracovali, rozprávali sa o prečítanom a navzájom si odporúčali knihy od českých a slovenských spisovateľov.

Výroba záložiek, konkrétne jej výtvarná činnosť, zároveň pomohla žiakom rozvinúť jemnú motoriku, tvorivosť, predstavivosť, fantáziu, emočnú inteligenciu a umožnila im uspokojiť ich estetické cítenie a potrebu sebarealizácie. Vďaka vyrobenej záložke mohli všetci žiaci, teda aj žiaci s mentálnym postihnutím, žiaci s narušenou komunikačnou schopnosťou, žiaci pochádzajúci zo sociálne alebo jazykovo znevýhodneného prostredia, ktorí mimo školy nemajú prístup k čítaniu kníh, na jednej strane niest' zodpovednosť za svoje malé dielko a na druhej strane získať uznanie za svoju usilovnú prácu a svoj úspech prežívať spolu so svojimi rovesníkmi.

Pridanou hodnotou česko-slovenského projektu bolo aj oživenie vyučovacieho procesu, podpora medzipredmetových vzťahov, rozšírenie vedomostí žiakov zo slovenského jazyka a literatúry, vlastivedy a geografie. Rovnako aj nadviazanie vzájomnej spolupráce medzi školami a spoznávanie jazyka, literatúry, histórie, kultúry či regionálnych zvykov v oboch republikách.

Pod'akovanie

Naše úprimné pod'akovanie patrí **všetkým**, ktorí sa slobodne a dobrovoľne zapojili do česko-slovenského projektu a podieľali sa na jeho príprave, propagácii, realizácii a hodnotení v Českej republike a v Slovenskej republike.

Ďalej ďakujeme **tvorivým, inšpirujúcim a šľachetným českým a slovenským školským koordinátorom** česko-slovenského projektu za prijatie pridelenej partnerskej školy, za skvelú koordináciu výroby záložiek na svojej škole a úsilie, aby zobrazený motív na záložke bol v súlade s vyhlásenou témou, a za priateľskú komunikáciu so svojou partnerskou školou.

Osobitne ďakujeme im a ich vzácnym kolegom za všetky originálne, kreatívne a inšpirujúce aktivity, ktoré zrealizovali na podporu kreatívneho čítania v triedach alebo v školských knižniciach.

Oprávnené im patrí naša veľká vďaka, úprimný obdiv a hlboká úcta.

Špeciálne poďakovanie

Naša úprimná a hlboká vďačnosť patrí aj **českým a slovenským žiakom** základných škôl a osemročných gymnázií za to, že sa opäť stali nezvyčajnými poslami priateľstva a dobrosrdečnosti a využili svoje nadšenie, nadanie a talenty na ušľachtilý cieľ, ktorým je sebazvedelávanie a vzdelávanie druhých, a že vytvárali živé priateľstva nielen v rámci svojich tried, ale aj medzi školami.

Zvláštne poďakovanie

Zvlášť chceme poďakovať všetkým **slovenským školám**, ktoré z dôvodu malého počtu prihlásených českých škôl s pokorou prijali za svojho partnera pridelenú slovenskú školu.

Poďakovanie českému partnerovi

Veľká vďaka patrí **zástupcom Knižnice Jiřího Mahena v Brne** za možnosť spoločne realizovať česko-slovenský projekt aj počas pandémie koronavírusu. Menovite ďakujeme riaditeľke knižnice Ing. Libuši Nivnickej za jej veľkorysosť naďalej podporovať čítanie, vytváranie priateľských vzťahov medzi českými a slovenskými základnými školami a osemročnými gymnáziami a poznávanie jazyka, literatúry, histórie, kultúry či regionálnych zvykov v oboch republikách. Srdečne ďakujeme aj garantke česko-slovenského projektu za Českú republiku Mgr. Pavlíne Lišovskej za jej profesionálny a ľudský vklad do tohto česko-slovenského projektu.

Vypracovala

Mgr. Rozália Cenigová, ústredná metodička pre školské knižnice a hlavný odborný garant česko-slovenského projektu (16. 12. 2020)

Slovenská pedagogická knižnica, Hálova 6, 851 01 Bratislava

Tel.: 02/68 20 86 10, e-mail: rozalia.cenigova@spgk.sk

www.spgk.sk

Organizátori:

